

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

19 septembrie 2013*

„Libera circulație a persoanelor — Libertatea de stabilire — Libera prestare a serviciilor — Directiva 2005/36/CE — Recunoașterea calificărilor profesionale — Profesia de dentist — Caracterul specific și distinct față de profesia de medic — Formare comună”

În cauza C-492/12,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Conseil d'État (Franța), prin decizia din 19 octombrie 2012, primită de Curte la 5 noiembrie 2012, în procedura

Conseil national de l'ordre des médecins

împotriva

Ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche,

Ministre des Affaires sociales et de la Santé,

cu participarea:

Conseil national de l'ordre des chirurgiens-dentistes,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președinte de cameră, domnii J. Malenovský, U. Löhmus și M. Safjan (raportor) și doamna A. Prechal, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Conseil national de l'ordre des médecins, de J. Barthelemy, avocat;
- pentru Conseil national de l'ordre des chirurgiens-dentistes, de F. Thiriez, avocat;
- pentru guvernul francez, de D. Colas, de N. Rouam și de F. Gloaguen, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, în calitate de agent;

* Limba de procedură: franceza.

— pentru Irlanda, de E. Creedon, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de H. Støvlbæk și de H. Tserepa-Lacombe, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale (JO L 255, p. 22, Ediție specială, 05/vol. 8, p. 3, rectificare în JO 2007, L 271, p. 18), astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1137/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008 (JO L 311, p. 1, rectificare în JO 2010, L 276, p. 80, denumită în continuare „Directiva 2005/36”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Conseil national de l'ordre des médecins (Consiliul Național al Ordinului medicilor) (denumit în continuare „CNOM”), pe de o parte, și ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche (ministrul învățământului superior și cercetării) și ministre des Affaires sociales et de la Santé (ministrul afacerilor sociale și sănătății), pe de altă parte, cu participarea Conseil national de l'ordre des chirurgiens-dentistes (Consiliul Național al Ordinului chirurgilor-dentiști), intervenient, cu privire la legalitatea Ordinului din 31 martie 2011 privind stabilirea listei formărilor de calificare și reglementarea diplomelor de studii de specializare în odontologie (arrêté du 31 mars 2011 fixant la liste des formations qualifiantes et la réglementation des diplômes d'études spécialisées en odontologie) (JORF din 19 aprilie 2011, p. 6854, denumit în continuare „ordinul în litigiu”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Directiva 2005/36 a abrogat Directiva 78/686/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978 privind recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și a altor titluri de calificare oficială ca medic stomatolog, inclusiv măsurile destinate să faciliteze exercitarea efectivă a dreptului de stabilire și a libertății de a presta servicii (JO L 233, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 61), Directiva 78/687/CEE a Consiliului din 25 iulie 1978 privind coordonarea actelor cu putere de lege și actelor administrative privind activitățile medicilor stomatologi (JO L 233, p. 10, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 70), precum și Directiva 93/16/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind facilitarea liberei circulații a medicilor și recunoașterea reciprocă a diplomelor, certificatelor și a altor titluri oficiale de calificare (JO L 165, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 139).
- 4 Considerentul (22) al Directivei 2005/36 are următorul cuprins:

„Toate statele membre trebuie să recunoască profesia de medic dentist ca profesie specifică și distinctă de cea de medic, specializat sau nu în odonto-stomatologie. Statele membre trebuie să se asigure că formarea medicului dentist îi conferă acestuia competențele necesare pentru toate activitățile de prevenire, diagnosticare și tratament privind anomaliile și bolile dentare, bucale, maxilare și ale țesuturilor asociate. Activitatea profesională de medic dentist trebuie exercitată de către titularii unui titlu de calificare ca medic dentist prevăzut în prezenta directivă.”

- 5 Articolul 21 din această directivă, referitor la principiul recunoașterii automate, prevede:

„(1) Fiecare stat membru recunoaște calificările de medic, care permit accesul la activitățile profesionale de medic cu formare de bază și medic specialist, precum și calificările de asistent medical generalist, de medic dentist, de medic dentist specialist, de medic veterinar, de farmacist și de arhitect, prevăzute în anexa V punctele 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.6.2 și 5.7.1, care îndeplinesc condițiile minime de formare prevăzute la articolele 24, 25, 31, 34, 35, 38, 44 și 46 și le conferă, în ceea ce privește accesul la activitățile profesionale și exercitarea acestora, același efect pe teritoriul său ca și titlurilor de calificare pe care le eliberează el însuși.

[...]

(7) Comisiei îi sunt notificate de către fiecare stat membru actele cu putere de lege și actele administrative pe care le adoptă în materie de eliberare a titlurilor de calificare în domeniul reglementat de prezentul capitol. [...]

Comisia publică o comunicare adecvată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, indicând denumirile adoptate de statele membre pentru titlurile de calificare, precum și, după caz, organismul care eliberează titlurile de calificare, certificatul care însoțește respectivul titlu de calificare și titlul profesional corespunzător, prevăzut în anexa V punctele 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 și 5.7.1.”

- 6 Articolul 24 alineatul (2) din directiva menționată, privind formarea de bază în medicină, prevede:

„Formarea de bază în medicină cuprinde în total cel puțin șase ani de studii sau 5 500 de ore de instruire teoretică și practică asigurate de o universitate sau sub supravegherea unei universități.

[...]”

- 7 Articolul 25 din Directiva 2005/36, referitor la formarea de medic specialist, are următorul cuprins:

„(1) Admiterea la formarea de medic specialist presupune absolvirea și validarea a șase ani de studii în cadrul ciclului de formare menționat la articolul 24, în decursul cărora s-au dobândit cunoștințe adecvate de medicină generală.

(2) Formarea specializată în medicină cuprinde instruirea teoretică și practică, efectuată într-o universitate, într-un spital universitar sau, după caz, o instituție de sănătate desemnată în acest scop de către autoritățile sau organismele competente.

Statele membre se asigură ca perioadele minime de formare specializată în medicină menționate în anexa V punctul 5.1.3 să nu fie mai scurte decât perioadele prevăzute la același punct. Formarea se realizează sub supravegherea autorităților sau organismelor competente. Ea implică participarea personală a medicului specialist candidat la activitatea sau la responsabilitățile serviciilor în cauză.

[...]

(4) Statele membre condiționează eliberarea unei calificări ca medic specialist de posesia unuia dintre titlurile de calificare ca medic cu formare de bază prevăzute în anexa V punctul 5.1.1.

[...]”

8 Articolul 34 din Directiva 2005/36, care privește formarea de bază de medic dentist, prevede:

„(1) Admiterea la formarea de bază de medic dentist presupune posesia unei diplome sau a unui certificat care să permită accesul, pentru studiile în cauză, la universități sau la instituții de învățământ superior de un nivel recunoscut ca fiind echivalent ale unui stat membru.

(2) Formarea de bază de medic dentist constă în total în cel puțin cinci ani de instruire teoretică și practică pe bază de program integral, cuprinzând cel puțin programa prevăzută în anexa V punctul 5.3.1 și efectuate într-o universitate, într-o instituție de învățământ superior de un nivel recunoscut ca fiind echivalent sau sub supravegherea unei universități.

[...]

(3) Formarea de bază de medic dentist garantează că persoana în cauză a dobândit următoarele cunoștințe și competențe:

- (a) cunoștințe corespunzătoare despre științele pe care se bazează stomatologia, precum și o bună înțelegere a metodelor științifice, în special a principiilor de măsurare a funcțiilor biologice, de evaluare a faptelor stabilite științific și de analiză a datelor;
- (b) cunoștințe corespunzătoare despre constituția, fiziologia și comportamentul persoanelor sănătoase și bolnave, precum și influența pe care o au mediul natural și mediul social asupra stării de sănătate a ființei umane, în măsura în care aceste elemente se raportează la stomatologie;
- (c) cunoștințe corespunzătoare despre structura și funcția dinților, gurii, maxilarelor și țesuturilor conexe, atât sănătoase, cât și bolnave, precum și raportul lor cu starea de sănătate generală și bunăstarea fizică și socială a pacientului;
- (d) cunoștințe corespunzătoare despre disciplinele și metodele clinice care îi oferă o imagine coerentă asupra anomaliilor, leziunilor și bolilor dinților, gurii, maxilarelor și țesuturilor conexe, precum și despre odontologie din perspectiva profilaxiei, diagnosticului și terapiei;
- (e) o experiență clinică adecvată sub supraveghere corespunzătoare.

Formarea de bază de medic dentist conferă competențele necesare pentru toate activitățile de prevenire, diagnosticare și tratament privind anomaliile și bolile dinților, gurii, maxilarelor și țesuturilor conexe.”

9 Articolul 35 din această directivă, referitor la formarea de medic dentist specialist, prevede:

„(1) Admiterea la formarea de medic dentist specialist presupune absolvirea și validarea a cinci ani de instruire teoretică și practică în cadrul formării prevăzute la articolul 34 sau posesia documentelor prevăzute la articolele 23 și 37 [privind drepturile obținute].

[...]

(3) Statele membre condiționează eliberarea unui titlu de calificare ca medic dentist specialist de posesia unuia dintre titlurile de calificare ca medic dentist cu formare de bază prevăzute în anexa V punctul 5.3.2.”

- 10 Articolul 36 din directiva menționată reglementează exercitarea activităților profesionale de medic dentist după cum urmează:

„(1) În sensul prezentei directive, activitățile profesionale de medic dentist sunt cele definite la alineatul (3) și exercitate cu titlurile profesionale încorporate în anexa V punctul 5.3.2.

(2) Profesia de medic dentist are la bază formarea de medic dentist prevăzută la articolul 34 și constituie o profesie specifică și distinctă de cea de medic, specializat sau nu. Exercițarea activităților profesionale de medic dentist presupune posesia unui titlu de calificare prevăzut în anexa V punctul 5.3.2. Cei cărora li se aplică articolele 23 sau 37 sunt asimilați titularilor unui astfel de titlu de calificare.

[...]”

- 11 Anexa V la Directiva 2005/36, referitoare la recunoașterea pe baza coordonării condițiilor minime de formare, prevede titlurile de calificare de bază și specializată atât pentru medici, cât și pentru medicii dentiști.
- 12 Printre denumirile formărilor medicale de specializare enumerate la punctul 5.1.3 din anexa menționată figurează „[c]hirurgia oro-dentară și maxilo-facială (formare de bază în medicină și formare în stomatologie)”, care presupune „încheierea și validarea studiilor de bază în medicină (articolul 24) și de asemenea încheierea și validarea studiilor de bază în stomatologie (articolul 34)”. Titlurile de calificare ca medic specialist în acest domeniu sunt supuse regimului recunoașterii în ceea ce privește nouă state membre, și anume Regatul Belgiei, Republica Federală Germania, Irlanda, Republica Cipru, Marele Ducat al Luxemburgului, Ungaria, Republica Malta, Republica Finlanda și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.
- 13 Cu excepția formării în „[c]hirurgie oro-dentară și maxilo-facială (formare de bază în medicină și formare în stomatologie)”, punctul 5.1.3 din anexa V la Directiva 2005/36 menționează de asemenea formarea în „chirurgie maxilo-facială (formare de bază în medicină)”. În ceea ce privește Republica Franceză, această anexă prevede denumirea „[c]hirurgie maxillo-faciale et stomatologie” (chirurgie maxilo-facială și stomatologie).
- 14 În ceea ce privește titlurile de calificare de bază ca medic dentist, titlul de „chirurgien-dentiste” (chirurg dentist) este menționat la punctul 5.3.2 din anexa citată ca titlu profesional utilizat în Franța.
- 15 În ceea ce privește titlurile de calificare ca medic dentist specialist, punctul 5.3.3 din anexa V la Directiva 2005/36 cuprinde o rubrică intitulată „[c]hirurgie orală”. Titlurile a 16 state membre sunt recunoscute în această privință, Republica Franceză nefiind enumerată printre aceste state.
- 16 Această anexă precizează de asemenea, la punctul 5.3.1, programul de studii pentru medicii dentiști, în special în ceea ce privește materiile medico-biologice și materiile medicale generale. Printre aceste materii figurează anatomia, embriologia, histologia, inclusiv citologia, fiziologia, biochimia (sau chimia fiziologică), anatomia patologică, patologia generală, farmacologia, microbiologia, medicina preventivă și epidemiologia, radiologia, chirurgia generală, medicina internă, inclusiv pediatria, otorinolaringologia, dermatovenerologia și anesteziologia. Anestezia și sedarea în stomatologie, chirurgia specială, patologia specială și radiologia dentară sunt enumerate printre materiile specific odonto-stomatologice incluse în programul de studii menționat.

Dreptul francez

- 17 Articolul R. 4127-70 din Codul sănătății publice (code de la santé publique) are următorul cuprins:

„Orice medic are dreptul, în principiu, să efectueze toate actele medicale de diagnosticare, de prevenire și de tratament. Cu toate acestea, cu excepția unor situații deosebite, el nu trebuie să acorde sau să continue să acorde îngrijiri medicale și nici să elibereze prescripții medicale în domenii care exced cunoștințele sale, experiența sa și mijloacele de care dispune.”

- 18 Articolul R. 4127-204 din codul menționat prevede:

„Chirurgul dentist nu trebuie în nicio situație să își exercite profesia în condiții care pot compromite calitatea îngrijirilor medicale și a actelor efectuate, precum și securitatea pacienților. În special, el trebuie să ia toate măsurile și să impună luarea unor astfel de măsuri de către adjuncții sau asistenții săi, care să asigure evitarea transmiterii bolilor, indiferent de natura acestora.

În afara unor situații excepționale, el nu trebuie să efectueze acte, să acorde îngrijiri medicale sau să elibereze prescripții în domenii care exced competența sa profesională sau posibilitățile materiale de care dispune.”

- 19 Articolul L 634-1 din Codul educației (code de l'éducation), astfel cum a fost modificat prin articolul 43 din Legea nr. 2009-879 din 21 iulie 2009 (loi n° 2009-879 du 21 juillet 2009) (JORF din 22 iulie 2009, p. 12184), prevede:

„Al treilea ciclu de studii odontologice de lungă durată, denumit rezidențiat în odontologie, este accesibil, pe baza unui concurs național, studenților care au obținut validarea celui de al doilea ciclu de studii odontologice.

Studenții desemnați în urma concursului ca rezidenți în odontologie pot urma formări de calificare din cadrul celui de al treilea ciclu, a căror listă este stabilită de miniștrii responsabili cu învățământul superior și cu sănătatea. Alegerea formării și a centrului spitalicesc universitar de arondare este condiționată de poziția în clasament în urma probelor de rezidențiat.

După validarea celui de al treilea ciclu și susținerea unei teze, rezidenții obțin, pe lângă diploma de stat de doctor de specialitate chirurgie dentară, o diplomă care menționează calificarea obținută.

[...]”

- 20 Potrivit articolului 9 din Decretul nr. 2011-22 din 5 ianuarie 2011 referitor la organizarea celui de al treilea ciclu de studii odontologice de lungă durată (décret n° 2011-22, du 5 janvier 2011, relatif à l'organisation du troisième cycle long des études odontologiques) (JORF din 7 ianuarie 2011, p. 447):

„Lista formărilor de calificare din al treilea ciclu de studii odontologice de lungă durată se stabilește prin ordin al miniștrilor responsabili cu învățământul superior și cu sănătatea. Anumite cursuri pot fi comune medicinei și odontologiei.”

- 21 Articolul 1 din ordinul în litigiu prevede:

„Lista formărilor de calificare care conduc la obținerea unei diplome de studii de specializare la care pot avea acces studenții în cadrul celui de al treilea ciclu de studii odontologice de lungă durată este stabilită după cum urmează:

— diplomă de studii de specializare în chirurgie orală, formare comună pentru medicină și odontologie;

- diplomă de studii de specializare în ortopedie dentofacială;
- diplomă de studii de specializare în medicină bucodentară.”

22 Articolul 3 din acest ordin prevede:

„Sunt admiși la înscriere în vederea obținerii diplomei de studii de specializare menționate la articolul 1 din prezentul ordin rezidenții în odontologie clasăți pe locurile eligibile în cadrul concursurilor care dau acces la cel de al treilea ciclu de studii odontologice de lungă durată.

De asemenea, se pot înscrie, în cazul formărilor comune pentru odontologie și medicină, rezidenții în medicină clasăți pe locurile eligibile în cadrul probelor de departajare naționale care dau acces la cel de la treilea ciclu de specializare în studii medicale.”

- 23 Formarea teoretică în chirurgia orală descrisă în anexa la ordinul în litigiu cuprinde printre altele formarea în chirurgia periapicală și în chirurgia chisturilor odontogene sau neodontogene ale maxilarelor, în chirurgia preprotetică și implantară, studiul patologiilor tumorale benigne, patologiile salivare și asistența ortodontico-chirurgicală și ortognatică.
- 24 Aceeași anexă prevede că acest parcurs universitar cuprinde printre altele o formare practică de cel puțin trei semestre într-un serviciu specializat în odontologie și trei semestre într-un serviciu specializat în chirurgia maxilo-facială. În aplicarea dispozițiilor articolelor R. 4127-70 și R. 4127-204 din Codul sănătății publice, atât medicii specializați în chirurgia orală, cât și chirurgii dentiști cu specializare în chirurgie orală pot să practice legal în mod curent toate actele care se încadrează în această specialitate, fără să încalce deontologia.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 25 CNOM a sesizat Conseil d'État (Consiliul de Stat) cu o cerere de anulare pentru abuz de putere a ordinului în litigiu, în special pentru motivul că era incompatibil cu Directiva 2005/36, mai precis cu articolele 24, 25 și 36 din aceasta. Conseil national de l'ordre des chirurgiens-dentistes a formulat o cerere de intervenție în cadrul cauzei principale, având ca obiect susținerea concluziilor miniștrilor care au adoptat acest ordin.
- 26 Ordinul în litigiu instituie o formare de calificare comună, destinată studenților din cel de al treilea ciclu rezidenți în odontologie și studenților din cel de al treilea ciclu rezidenți în medicină, care conduce la obținerea unei diplome de studii de specializare în chirurgie orală.
- 27 În cererea introductivă formulată în fața instanței de trimitere, CNOM a invocat un motiv întemeiat pe faptul că articolul 9 din Decretul nr. 2011-22 și ordinul în litigiu, adoptat în temeiul articolului menționat, sunt incompatibile cu dispozițiile Directivei 2005/36 deoarece materiile predate în cadrul noii formări din al treilea ciclu, la care pot avea acces atât studenții la medicină, cât și studenții la odontologie, se încadrează în specialitățile medicale în sensul directivei menționate, iar instituirea acestui al treilea ciclu de formare comun creează o profesie comună medicilor și dentiștilor.
- 28 În opinia instanței de trimitere, competențele atestate prin diploma de chirurgie orală instituită prin ordinul în litigiu se încadrează atât în disciplinele medicale, și anume ale stomatologiei și ale chirurgiei maxilo-faciale, cât și în disciplinele medicinei dentare.

- 29 Potrivit aceleiași instanțe, având în vedere formarea inițială a acestora și faptul că studenții la odontologie selecționați pentru pregătirea acestei diplome beneficiază de o formare complementară în disciplinele medicale, CNOM nu poate susține în mod întemeiat că legiuitorul a săvârșit o eroare vădită de apreciere prin faptul că a considerat că studenții la odontologie pot dobândi pe parcursul rezidențiatului lor cunoștințele medicale necesare practicării actelor pentru care sunt formați.
- 30 Cu toate acestea, instanța de trimitere arată că, în raport cu articolul 36 din Directiva 2005/36, profesia de medic dentist are la bază formarea de medic dentist prevăzută la articolul 34 din aceeași directivă și constituie o profesie specifică și distinctă de cea de medic, specializat sau nu. Astfel, răspunsul la motivul invocat de CNOM ar depinde de întrebarea dacă, pe de o parte, Directiva 2005/36 autorizează un stat membru să instituie o formare de calificare comună care conduce medicii și dentiștii să practice aceeași specialitate și, pe de altă parte, dacă dispozițiile acestei directive referitoare la specialitățile legate de medicină trebuie interpretate în sensul că vizează în întregime sau în parte formarea în chirurgia orală detaliată în anexa la ordinul în litigiu.
- 31 În aceste condiții, Conseil d'État a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Cerința privind caracterul specific al profesiei de medic dentist prevăzută la articolul 36 din Directiva 2005/36 [...] se opune instituirii unei formări de calificare în al treilea ciclu universitar comune studenților la medicină și la medicină dentară?
- 2) Prevederile [Directivei 2005/36] referitoare la specialitățile legate de medicină trebuie interpretate în sensul că se opun ca discipline precum cele enumerate la punctul [23 din prezenta hotărâre] să fie incluse într-o formare în medicină dentară?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

- 32 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 2005/36 trebuie interpretată în sensul că se opune instituirii de către un stat membru a unei formări de specializare în domeniul chirurgiei orale, precum cea în discuție în litigiul principal, comună pentru persoanele care sunt titulare ale diplomei de medic dentist și pentru cele care au absolvit numai o formare de bază în medicină.
- 33 În această privință, trebuie arătat că Directiva 2005/36 urmărește să instituie o separare clară între profesia de medic dentist și aceea de medic (a se vedea, în ceea ce privește Directivele 78/686 și 78/687, Hotărârea din 29 noiembrie 2001, Comisia/Italia, C-202/99, Rec., p. I-9319, punctul 51, și Ordonanța din 17 octombrie 2003, Vogel, C-35/02, Rec., p. I-12229, punctul 33).
- 34 Potrivit articolului 36 alineatul (2) din Directiva 2005/36, profesia de medic dentist are la bază formarea de bază de practician al acestei discipline și constituie o profesie specifică și distinctă de cea de medic, specializat sau nu. Exercițarea activităților profesionale de medic dentist presupune deținerea unui titlu de calificare de bază prevăzut la punctul 5.3.2 din V la Directiva 2005/36, care este, în ceea ce privește Republica Franceză, diploma de stat de doctor de specialitate chirurgie dentară.
- 35 Cu toate acestea, cauza principală privește nu condițiile de acces la o profesie pentru exercitarea căreia Directiva 2005/36 impune absolvirea unei formări de bază de medic dentist, ci condițiile de acces la o practică de specializare în domeniul chirurgiei orale.

- 36 În ceea ce privește formările de specializare, este necesar să se constate că, în raport cu articolul 25 alineatul (1) și cu articolul 35 alineatul (1) din Directiva 2005/36, admiterea la formarea de medic specialist și la formarea de medic dentist specialist presupune absolvirea și validarea studiilor în cadrul unui ciclu de formare de bază în medicină și, respectiv, al unei formări de bază de medic dentist.
- 37 În cazul în care ciclul de formare de specializare instituit de un stat membru corespunde, prin denumirea sa, unei specializări enumerate, în ceea ce privește acest stat, la punctul 5.1.3 sau 5.3.3 din anexa V la Directiva 2005/36 în domeniul medicinei sau în cel al medicinei dentare, nu pot fi admise la o astfel de formare persoanele care nu dețin titlul de formare de bază în medicină sau, respectiv, titlul de calificare de bază ca medic dentist sau, atunci când anexa menționată prevede astfel, ambele titluri.
- 38 Cu toate acestea, dacă un stat membru instituie o formare de specializare care nu corespunde, prin denumirea sa, unei specializări enumerate în anexa V la Directiva 2005/36 și care nu dă dreptul la conferirea unui titlu menționat în această anexă, specializarea respectivă nu este o formare în sensul articolelor 25 și 35 din directivă, astfel încât aceasta din urmă nu guvernează condițiile de admitere și conținutul formării astfel instituite.
- 39 În aceste condiții, Directiva 2005/36 nu se opune ca o formare de specializare, a cărei denumire nu corespunde celor enumerate în anexa V la aceasta, să fie deschisă atât persoanelor care au absolvit doar o formare de bază în medicină, cât și acelor care au absolvit și au validat numai studiile în cadrul formării de bază de medic dentist.
- 40 Totuși, în raport cu Directiva 2005/36, o astfel de formare de specializare, care nu este prevăzută în anexa V menționată, nu poate, în măsura în care nu îndeplinește cerințele prevăzute la articolul 24 sau la articolul 34 din această directivă în ceea ce privește formările de bază de medic sau de medic dentist, să conducă la eliberarea unui titlu de calificare ca medic cu formare de bază sau a unui titlu de calificare ca medic dentist cu formare de bază.
- 41 Astfel, Directiva 2005/36 se opune ca o persoană care nu deține un titlu de formare de bază în medicină să exercite profesia de medic și, respectiv, ca o persoană care nu deține un titlu de calificare de bază ca medic dentist să exercite profesia de medic dentist.
- 42 În ceea ce privește denumirile formărilor de specializare în domeniul medicinei și în cel al medicinei dentare, trebuie arătat că, în ceea ce privește Republica Franceză, nicio denumire nu figurează în anexa V la Directiva 2005/36 în măsura în care este vorba despre formarea de specializare în chirurgie oro-dentară și maxilo-facială (formare de bază în medicină și formare în stomatologie) și despre formarea în chirurgie orală. Denumirile de „chirurgie maxillo-faciale et stomatologie” (chirurgie maxilo-facială și stomatologie) și de „stomatologie” (stomatologie) ca formări medicale de specializare sunt, cu toate acestea, menționate în anexa citată în ceea ce privește acest stat membru.
- 43 De aici rezultă că specializarea în „chirurgie orală”, precum cea în discuție în cauza principală, nu corespunde, prin denumirea sa, celor enumerate, în ceea ce privește Republica Franceză, în anexa V la Directiva 2005/36.
- 44 Având în vedere aceste considerații, este necesar să se răspundă la prima întrebare că Directiva 2005/36 trebuie interpretată în sensul că nu se opune instituirii de către un stat membru a unui ciclu de formare de specializare, atât în domeniul medicinei, cât și în cel al medicinei dentare, a cărei denumire nu corespunde celor enumerate, în ceea ce privește acest stat membru, în anexa V la această directivă. O astfel de formare de specializare poate fi deschisă atât persoanelor care au absolvit doar o formare de bază în medicină, cât și persoanelor care au absolvit și au validat numai studiile în cadrul formării de bază de medic dentist.

45 Instanța națională trebuie să verifice:

- dacă formarea de specializare respectivă, în măsura în care nu îndeplinește cerințele prevăzute la articolele 24 și 34 din această directivă în ceea ce privește formările de bază de medic și de medic dentist, nu conduce la acordarea unui titlu de medic cu formare de bază sau la acordarea unui titlu de medic dentist cu formare de bază și
- dacă titlul acordat ca urmare a absolvirii formării de specializare respective nu conferă dreptul la exercitarea profesiei de bază de medic sau de medic dentist de către persoane care nu dețin titlul de medic cu formare de bază sau, respectiv, de medic dentist cu formare de bază.

Cu privire la a doua întrebare

- 46 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă Directiva 2005/36 trebuie interpretată în sensul că se opune ca materiile care țin de domeniul medicinei să facă parte dintr-o formare de specializare precum cea în discuție în cauza principală.
- 47 Reiese din analiza primei întrebări preliminare că Directiva 2005/36 nu prevede un anumit conținut al unei formări de specializare precum cea în discuție în litigiul principal.
- 48 În orice caz, chiar dacă, în raport cu această directivă, profesia de medic dentist constituie, astfel cum s-a arătat la punctul 34 din prezenta hotărâre, o profesie specifică și distinctă de cea de medic, totuși programul de studii care conduce la obținerea titlurilor de calificare ca medic dentist, menționat la punctul 5.3.1 din anexa V la Directiva 2005/36, cuprinde nu numai materiile specific odonto-stomatologice, ci și materii medico-biologice, precum și materii medicale generale.
- 49 Rezultă că legiuitorul Uniunii nu a urmărit să excludă materiile medicale din formarea de medic dentist, indiferent dacă această formare este sau nu este de specializare.
- 50 În aceste condiții, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că Directiva 2005/36 trebuie interpretată în sensul că nu se opune ca materiile care țin de domeniul medicinei să facă parte dintr-o formare de specializare în domeniul medicinei dentare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 51 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) a) **Directiva 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1137/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2008, trebuie interpretată în sensul că nu se opune instituirii de către un stat membru a unui ciclu de formare de specializare, atât în domeniul medicinei, cât și în cel al medicinei dentare, a cărei denumire nu corespunde celor enumerate, în ceea ce privește acest stat membru, în anexa V la această directivă. O astfel de formare de specializare poate fi deschisă atât persoanelor care au absolvit doar o formare de bază în medicină, cât și persoanelor care au absolvit și au validat numai studiile în cadrul formării de bază de medic dentist.**

b) Instanța națională trebuie să verifice:

- dacă formarea de specializare respectivă, în măsura în care nu îndeplinește cerințele prevăzute la articolele 24 și 34 din această directivă în ceea ce privește formările de bază de medic și de medic dentist, nu conduce la acordarea unui titlu de medic cu formare de bază sau la acordarea unui titlu de medic dentist cu formare de bază și
- dacă titlul acordat ca urmare a absolvirii formării de specializare respective nu conferă dreptul la exercitarea profesiei de bază de medic sau de medic dentist de către persoane care nu dețin titlul de medic cu formare de bază sau, respectiv, de medic dentist cu formare de bază.

2) Directiva 2005/36, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul nr. 1137/2008, trebuie interpretată în sensul că nu se opune ca materiile care țin de domeniul medicinei să facă parte dintr-o formare de specializare în domeniul medicinei dentare.

Semnături